Za visoke pridelke koruze

Prvič letos smo dosegli rekordne pridelke koruze, in to ne na majhnih, poskusnih površinah, temveč na proizvajalnih površinah kmetijskih posestev, kmečkih delovnih zadrug, ekonomij, kmetijskih zadrug in tudi na površinah individualnih proizvajalcev, ki so organizirali pridelovanje koruze v kooperaciji z zadrugo. Pridelke 80 do 120 stotov na ha smo lahko letos uresničili zaradi nove usmeritve pridelovalcev, ne pa zaradi ugodnih podnebnih razmer, kakor skušajo nekateri to razložiti.

Pomen letošnjih izkušenj

Najnaprednejši pridelovalci so se začeli usmerjati k sodobnemu pridelovanju v nekaj širšem obsegu šele po sprejemu resolucije zvezne ljudske skupščine aprila letos, ko je bila ne samo določena konkretna naloga, temveč tudi pot in metoda izvršitve te naloge. Pri pridelovanju koruze je letošnja izkušnja pokazala, da so možnosti za hitrejše povečanje pridelka celo večje, kakor smo računali. Zato se tudi naloga postavlja danes bolj konkretno: boj za letni pridelek 1,000.000 vagonov koruze do leta 1961 ali doseganje povprečnih pridelkov 42 do 45 stotov na ha.

Letošnje izkušnje bodo odločilno vplivale na organiziranje popolnega, visokega pridelovanja koruze. Izkušnje majhnega števila pridelovalcev — rekorderjev bodo neposredno vplivale tudi na vse druge pridelovalce. Že danes čutimo širše gibanje pridelovalcev, da bi po njihovih izkušnjah organizirali v prihodnjem letu prav tako visok pridelek. Proizvodni plani pridelovalcev socialističnega sektorja proizvodnje izhajajo v velikem številu okrajev iz povprečnega pridelka koruze 70 do 100 stotov na ha že v letu 1958. Aktivni boj za uresničenje tako visokih pridelkov so že začeli okraji: Osijek, Pančevo, Požarevac, Vinkovci, Šabac in mnogi drugi. Tako široko gibanje, ki je zajelo pridelovalce bi bilo nerealno, če bi se v tej akciji sami pridelovalci ne naslanjali na možnosti popolnega izvajanja sodobne agrotehnike, ki je letos dala tako velike rezultate pri vseh tistih, ki so jo uporabljali pri pridelovanju koruze.

Kmetijski kombinat »Pančevački Rit« je dosegel na površini 100 ha povprečen pridelek 120 stotov zaradi uporabe hibridnega semena koruze in sodobne agrotehnike. V samem začetku dela je bilo popolnoma jasno, da je mogoče doseči visok pridelek koruze samo s setvijo semena kulturne farme v kulturnih pogojih pridelovanja.

Spremenitev setvenega načina

V temeljih je bil prvič spremenjen način setve in sestav rastlin na površinski enoti, ker smo se zavedali, da lahko dosežemo velik pridelek samo v primeru, če bomo uspeli, na določeni površini zagotoviti čim večje možno število rastlin. Doslej je široka praksa in tudi najnaprednejši pridelovalci vzgajala na 1 ha 10.000 do največ 20.000 rastlin. Tolikšno število rastlin ne more niti v najugodnejših razmerah dati visokega pridelka, vsaj ne tako visokega, o kakršnem danes govorimo in kakršnega planiramo. Zato smo v reševanju tega problema izhajali iz postavke, da nam je za najvišji pridelek potrebno vsaj dvakrat več rastlin na ha. S setvijo v kvadrat smo zagotovili v začetku vegetacije 47.000 rastlin, da bi po nadaljnji negi posevka imeli pri trganju koruze najmanj 40.000 rastlin z normalno razvitimi storži. Naš proračun je šel za tem, da bi nam vsaka normalno razvita rastlina dala najmanj 1 storž s povprečno 300 grami suhega zrna. To pa prav pomeni, da nam mora dati 1 ha posevka 120 stotov zrna. Da smo v tem uspeli, je to razen drugega tudi posledica dejstva, da smo lahko zagotovili tako veliko število rastlin.

Tako veliko število rastlin in pričakovani pridelek je bilo mogoče zagotoviti samo v primeru, da smo ohranili v zemljišču vlago, ki v obliki padavin pada vse leto, in tako posevkom zagotovili zadostno količino hrane.

Globoko zimsko oranje

Za ohranitev vlage v zemljišču pa ima odločilno vlogo globoko zimsko oranje in kasnejša nega preorane zemlje. Pri tem smo v naprej bili sigurni, da nam globina oranja, kakršna je bila v navadi doslej (od 18 do 25 cm), ne jamči uspeha pri ohranitvi vlage. Le globlja brazda (v našem primeru nad 30 cm) bo lahko ohranila potrebno vlago. Taka globina oranja (30 cm) v sušnih letih ne bi mogla zagotoviti potrebne vlage za tolikšen pridelek. Zato priporočamo za koruzo oranje v globino 45 cm, s čimer bi bili zavarovani pred morebitno sušo, ki v času vegetacije deluje kot stihija.

Najvažnejšo spremembo pa so doživele dosedanje norme gnojenja. Normalno razvitih 40.000 rastlin in njihov pridelek po 120 stotov terja znatno več hranilnih snovi. Zato je bila tudi količina gnoja zelo visoka: 400 ton hlevskih in 9 stotov umetnih gnojil. Način vnosa teh količin gnojila smo prilagodili zahtevam same rastline med vegetacijo: hlevski gnoj, del superfosfata in kalij smo globoko zaorali jeseni, dušičnata gnojila in del superfosfata pa smo dodajali med vegetacijo v obliki prehranjevanja za najugodnejši prehod v posameznih fazah razvoja koruze. Lastnosti samega hibrida so omogočile tako gosto setev in zagotovile smotrno izrabo vlage in hrane v zemljišču.

Ni dopustno, da posevek med vegetacijo ogrozijo pleveli. Zato smo posevek trikrat prašili in petkrat opleli po dolgem in povprek. Dopolnilno opraševanje smo večkrat izvedli zaradi popolne oploditve in normalnega konca storžev.

Tako obdelan in negovan posevek ni mogla spraviti v nevarnost nobena stihija, ki sicer v razmerah primitivne obdelave učinkuje v raznih oblikah suše, odvečne vlage, zelo visokih temperatur itd. Le rodovitnost je lahko vplivala na zmanjšanjenje pridelka. Pa tudi njeno učinkovanje se je v teh razmerah omejilo. Čeprav je posevek v času cvetenja koruze bil izpostavljen močni točki (DOZ je priznal 15 % škode), je pridelek, kakor je znano, vendarle znašal 120 stotov na ha. Tako izhaja kot sigurno, da je moderno pridelovanje prav zato moderno, ker ni odvisno od stihijskih sil.

Kakšen gospodarski pomen ima za naše gospodarstvo uspešna izpolnitev naloge, najjasneje ilustrira naslednje dejstvo: ko bomo pridelovali 1,000.000 vagonov koruznega zrnja na leto, bomo sposobni kriti naše dvakrat večje potrebe in z izvozom kornze zagotoviti 350 do 400 milijonov dolarjev vsako leto.

Zato je boj za dosego 1,000.000 vagonov koruze na leto najbolj nujna naloga za vse kmetovalce in kmetijske strokovnjake. Pa ne samo zanje. **Dr. Milorad Piper**

USPEHI ZAVODA ZA INDUSTRIJSKA RAZISKOVANJA V SARAJEVU

Eden izmed osnovnih izdelkov tovarne orodja v Trebinju so svedri. Pri kaljenju so dobivali ti svedri na površini tanko mrenico. Tovarna je poskušala, da bi to mrenico odstranila z drgnjenjem s peskom. Rezultati niso bili najboljši. Za ta problem se je zanimal Zavod za industrijska raziskovanja v Sarajevu ter uporabil kemični in elektrokemični postopek. Rezultati so bili boljši. Zavod nadaljuje raziskovanje in bo z novo metodo odstranjevanja mrenice seznanil kadre tovarne orodja v Trebinju.

Tovarna mila v Alipašin mostu je bila pred problemom, kako bolje izkoriščati zmogljivosti. Novi kotli bi terjali investicijska sredstva. Zavod za industrijska raziskovanja jim je izdelal elaborat, po katerem bodo z manjšimi racionalizacijami in boljšim izkoriščanjem odpadkov dosegli nameravano povečanje. Nove investicije v višini 6 milijonov dinarjev bodo poplačane v enem letu.

Še vedno izvažamo barit v surovem stanju (v kosih ali mlet), uvažamo pa barijev sulfat in druge barijeve soli. Zavod je izdelal investicijski program, ki računa s popolnoma novim in mnogo rentabilnejšim postopkom, po katerem bodo barit, dejansko njegove odpadke, predelali v barijeve soli.

Na račun Zveznega združenja usnjarn proučuje zavod vse rastlinske surovine na področju Bosne in Hercegovine, da bi omogočil pridobivanje tanina. Rezultati so izredni in bo elaborat končan do konca leta.

Zavod je prav tako izdelal investicijski program za izkoriščanje lesnih odpadkov po modernem postopku. Tako bodo rešili les, ki danes zaradi pomanjkanja komunikacij za gospodarstvo propada.

Tovarna suhe destilacije v Tesliću, ki ima zastarele naprave, proizvaja formaldehit po postopku, ki ni racionalen, a tudi izdelek ni kakovosten. Tovarna je pred generalno rekonstrukcijo, zavod pa je v laboratoriju dobil po popolnoma novi metodi mnogo boljše rezultate in tako bodo formaldehit izdelovali mnogo bolj uspešno. To je posebno pomembno za lesno predelovalno industrijo, ki troši čedalje več lepenke, in ob preorientaciji proizvodnje v tovarni dušika v Goraždu so realne možnosti za lastno proizvodnjo sintetične lepenke. **I. B**